

Kuruluşta Kurtuluşa AMASYA

“Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır” sözünde ifadesini bulan ve Milli Mücadele’nin başlangıcında kurtuluş meşalesinin yakıldığı, Cumhuriyet’e giden aydınlık yolda ilk yazılı belge niteliğindeki Amasya Tamimi’nin Gazi Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları tarafından imzalanarak uygulamaya konulduğu, Milli Mücadele’nin ilke ve yöntemleri ile ülke geleceğinin şekillendirildiği en önemli kilometre taşlarından biridir Amasya...

Amasya; tarih boyunca ev sahipliği yaptığı medeniyetlerin sayısız kültür değerlerini geleceğe taşıyan güzel Anadolu’muzun, Orta Karadeniz Bölgesinde Yeşilirmak Vadisi’nde 8500 yıllık tarih ve kültür birikimine sahip bir ilimizdir. Bu tarihi süreç içinde pek çok önemli uygarlığa ev sahipliği yapmış, bugün her köşesinde geçmişin izlerini cömertçe sergileyen ve kendisine en çok yakışan “Müze Kent” ifadesiyle

tanımlanabilen, güzel yurdumuzun nadide incilerinden biridir Amasya.

Zengin doğal güzellikleri yanında Ferhat ile Şirin benzeri sevdaların filizlendiği; Lokman Hekim, Mihri Hatun ve Strabon gibi bilim, edebiyat ve sanat insanlarının hayat sürdüğü, Osmanlı sultanlarından birçoğunun şehzadelik dönemini geçirdiği ve tahta hazırlandığı, Osmanlı’yı Cumhuriyet’e taşıyan değerlerin yetiştiği: “Milletin istiklalini yine milletin

azim ve kararı kurtaracaktır” sözünde ifadesini bulan ve Milli Mücadele’nin başlangıcında kurtuluş meşalesinin yakıldığı, Cumhuriyet’e giden aydınlık yolda ilk yazılı belge niteliğindeki Amasya Tamimi’nin Gazi Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları tarafından imzalanarak uygulamaya konulduğu, Milli Mücadele’nin ilke ve yöntemleri ile ülke geleceğinin şekillendirildiği en önemli kilometre taşlarından biridir Amasya...

TARİHÇE

Yapılan arkeolojik araştırmalar ve kazılardan elde edilen veriler ışığında, kentin tarihi Genç Neolitik-Erken Kalkolitik Çağa uzanmaktadır (MÖ 7000 - MÖ 6500). Günümüze kadar gelen tarihi süreç içerisinde Tunç Çağı'ndan itibaren (MÖ 3800 - MÖ 3200) MÖ 1680'lerde Hitit, MÖ 1200'lerde Frig, MÖ 700'lerde Kimmer - İskit, MÖ 585'li yıllarda Med - Pers, MÖ 331 yılından itibaren de Helenistik Çağ'da Pers - Pontus hâkimiyetine geçmiş, MÖ 291'den itibaren Amasya Pers - Pontus Krallığına başkentlik yapmış, MÖ 29 - MS 395 yılları arasında Roma egemenliğinde kaldıktan sonra, Melik Ahmed Danişmend Gazi 1075 yılında 700 yıllık Bizans hâkimiyetine son vererek ilk Türk egemenliğini kurmuştur. 1243'te Selçukluların Köse Dağ Savaşı'ndaki yenilgisi sonrasında, bölge Moğol hâkimiyetine girmiştir. 1341 yılında Eretna Beyliği'nin egemenliğine geçen Amasya, 1386'da Şehzade Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. 1402'deki Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlı yönetiminde meydana gelen karışıklıklar ve şehzadeler arasında yaşanan mücadeleler

sonrasında, o sırada Amasya Valisi olan Çelebi Mehmet duruma hâkim olmuş, ikinci defa Osmanlı birliğini sağlamıştır.

'AMASYA' ADININ KAYNAĞI

Kentin adı ilk kez Hititler Dönemindeki yazılı belgelerde "Hakmış" olarak geçmiştir. Frig, Med ve Pers dönemleri ile ilgili olarak kesin bilgiler bulunmamakla beraber, Amasya ismi ilk defa yazılı olarak Helenistik Dönemde şehir sikkeleri üzerinde

görülmemektedir. MÖ II. yüzyılın son çeyreğinde, IV. Mitridates zamanında Amasya Kenti adına basılan sikkeler üzerinde AMASEIA, yine MS 224 yılında basılmış olan ve halen Amasya Müzesi sikke seksiyonunda kayıtlı olan sikkelerde AMACIA yazıları okunmaktadır. Yine Roma Döneminde, adına darp edilen sikkelerde bu ismini korumuş ve hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze kadar gelebilmiştir.

AMASYA HARŞENA KALESİ

Şehri savunmak için en elverişli yer olan Harşena Dağı üzerinde, Erken Tunç Çağı'ndan itibaren yerleşim görülmüş, hiç kesintiye uğramadan Osmanlı'nın sonuna kadar kale olarak kullanılmıştır. Kalenin iç duvarları kesme taş, surları moloz taştan yapılmış olup, sekiz savunma kademesine sahiptir. Harşena Kalesi olarak da bilinir. UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Harşena Dağı'nın ve Amasya Kalesi'nin kalıcı listeye alınması için çalışmalar sürmektedir.

KRAL KAYA MEZARLARI

Helenistik Dönemde, Harşena Dağı'nın güney eteklerindeki kalker ka-

Amasya Kalesi

Aynalı Mağara

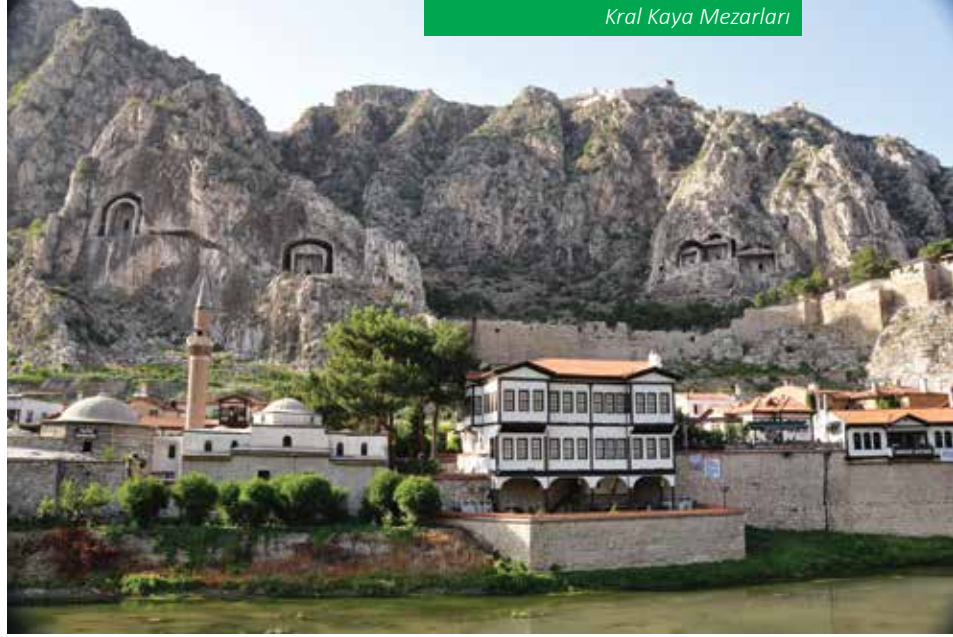
yalara oyulmuş Amasya Mitridates (Pontus) Krallığına ait anıtsal kaya mezarlardır. Antik Çağ yazarı Strabon, bu mezarın krallara ait olduğunu belirtmektedir.

AYNALI MAĞARA

Yeşilirmak Vadisi içerisinde Helenistik Döneme ait (M.Ö. 2. yüzyıl) anıtsal kaya mezarlarının en gösterişli olanıdır. Mezar odası içerisinde zeminden tavana kadar renkli boya ile kaya yüzeyine yapılmış Hz. Meryem ve On iki Havari tasvirlerinden oluşan Bizans dönemi duvar resimleri vardır. Şapel olarak kullanıldığı sanılmaktadır.

FERHAT İLE ŞİRİN

Efsaneye göre; Pers Döneminde Ferhat meşhur bir nakkaştır. Sultan Mehmene Banu'nun kız kardeşi Şirin için yaptırdığı köşkün süslemelerini yaparken Ferhat Şirin'i görür ve birbirlerine sevdalanırlar. Ferhat, Sultan'a haber salarak Şirin'i ister. Sultan, kız kardeşini vermek istemez. Ferhat'ı oyalamak için Elma Dağı'nı delip şehre su getirmesini şart ko-

Kral Kaya Mezarları

şar. Ferhat, sevdanın verdiği aşkla dağları delmeye başlar. Mehmene Banu, dağı delip, suyun akacağı kanalı tamamlamak üzere olan Ferhat'ın yanına yaşlı dadısını gönderek Şirin'in öldüğü haberini ulaştırır. Ferhat, bu acı haber üzerine, elinde tuttuğu külüngünü havaya atar, düşen külünk, Ferhat'ın başına isabet eder ve Ferhat orada ölür. Ferhat'ın acı haberini alan Şirin, korku ve heyecanla olayın geçtiği kayalığa gelir. Ferhat'ın öldüğünü görünce bu acıya dayanamaz ve kayalıklardan aşağı yuvarlanarak, orada can verir. Her iki sevgiliyi, can verdikleri kayalıklarda yan yana gömerler. Derler ki, her bahar iki mezar üzerinde iki gül bitermiş, tam birbirlerine kavuşmak üzereyken, mezarların ortasında bir

kara çalı peydah olur, iki gülün kavuşmalarını engellemiş.

FERHAT İLE ŞİRİN AŞIKLAR MÜZESİ

Türkiye'nin ilk ve tek Aşıklar Müzesi unvanına sahiptir. Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı ve Romeo-Jüliet'in aşk hikâyeleri sahnelenmektedir. Müzede ayrıca Mevlana ve Hacı Bektaş Veli gibi gönül insanlarına da yer verilmiştir.

AMASYA ARKEOLOJİ MÜZESİ

Geç Neolitik - Erken Kalkolitik Çağ'dan itibaren Tunç Çağı, Hitit, Urartu, Frig, İskit, Pers, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerine ait arkeolojik, et-

Ferhat ile Şirin

Ferhat ile Şirin

Arkeoloji Müzesi

noğrafik, sikke, mühür, el yazması ve mumyalar olmak üzere yaklaşık 23.000 civarında eseri ile bölgenin en modern ve en zengin müzesi olarak, Ülkemiz kültür ve turizmine hizmet etmektedir.

Üç katlı olarak yapılan müzenin; bodrum katında depoları, laboratuvarı, fotoğrafane ve diğer hizmet birimleri, alt katta sikke ve arkeolojik eserler salonu ile dinlenme salonları, üst katta ise Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerine ait eserlerin teşhir edildiği etnoğrafik eserler ve mumyalar salonu, Elmalı Mozaik teşhir alanı, konferans ve sergi salonu ve kaybolmak üzere olan el sanatları reyonları bulunmaktadır.

Bahçede ise; lahitler, mezar stelleri, mil taşları, sütun ve sütun başlıkları, Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemi kitabe ve sandukaları teşhir edilmektedir. Ayrıca, bahçe içerisinde Selçuklu Sultanı I. Mesud'a ait türbe ve Osmanlı dönemi Narlıbahçe Çeşmesi de yer almaktadır.

MUMYALAR

14. yüzyıl Amasya'sında hüküm sürmüş İlhanlı Dönemi şahsiyetlerinden Anadolu Nazırı Şehzade Cumudar, Amasya Emiri İşbuğa Noyin, İzzeddin Mehmed Pervane Bey, eşi, erkek ve kız çocuklarına ait mumyalar, Amasya Müzesi'nde teşhir edilmekte olan en önemli eserlerdendir. Mumyalama tekniği açısından dünyadaki diğer örneklerinden farklı olarak, beden iç organları çıkarılmadan, kurutma ve tahnit işlemleri birlikte yapılmıştır.

HİTİT FIRTINA TANRISI TEŞUP HEYKELCİĞİ

Doğantepe Beldesi'ndeki höyükte 1962 yılında bulunmuştur. 21,5 santimetre boyundaki heykelcik Hitit Döneminde bronzdan döküm tekni-

Arkeoloji Müzesi

Arkeoloji Müzesi

Hitit Fırtına Tanrısı Teşup Heykelciği

ği ile yapılmıştır. Amasya Heykelciği veya Hitit Fırtına Tanrısı (Teşup) olarak bilinen, dünyada eşi veya benzeri bulunmayan ünik bir eserdir.

ELMALI MOZAİK

Merkez ilçeye bağlı Yavru köyünde 2013 yılında yapılan bir kurtarma kazısı sonucunda, Doğu Roma İmparatorluğu Dönemine (yaklaşık 1800 yıl öncesi) tarihlendirilen bir villaya ait mimari kalıntılar açığa çıkarılmıştır. Bu mozaik panolardan biri "Amasya Elma Ağacı Mozaïği" olarak tanımlanmıştır.

TANRIÇA FİĞÜRLÜ MOZAİK

2013 yılında kentin girişindeki Anadolu İmam Hatip Lisesi yakınında yapılan kurtarma kazısında 80 metrekare genişliğinde bir taban mozaïğine rastlanmıştır. Eserin 1700 yıl öncesine dayandığı belirlenmiş ve daha önceki kazılarda örneği gö-

Mumyalar

Elmalı Mozaik

rülmeyen 'KTICIC' ve '?APE BOAH' yazılı iki figür ile çeşitli geometrik şekillere sahip olduğu görülmüştür.

TARİHE IŞIK TUTAN 'OLUZ HÖYÜK' KALINTILARI

'Tarihin babası' olarak bilinen antik tarihçi Herodot, Perslerin tapınak

bilmediklerini, heykel, sunak yapmadıklarını ve ibadetlerini açık havada yaptıklarını anlatmıştır. Ancak Oluz Höyük'ten elde edilen bilgiler, Perslerin belki Anadolu kültürünün de etkisiyle beraber dinlerine bir mimari kimlik kazandırdıklarını, çok kompleks bir tapınak yaptıklarını, hatta tapınak ve din sisteminin de bugün-

Tarihe Işık Tutan 'Oluz Höyük' Kalıntıları

Sabuncuoğlu Tıp ve Cerrahi Tarihi Müzesi

kü tek tanrılı dinlerin de prototipini oluşturacak kadar fazla özelliğe sahip olduğunu bize göstermektedir.

SABUNCUOĞLU TIP VE CERRAHİ TARİHİ MÜZESİ - DARÜŞŞİFA (BİMARHANE)

1308- 1309 yıllarında İlhanlı Hükümdarı Sultan Mehmed Olcaytu ve eşi İlduz Hatun adına yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı, açık avlulu, eyvanlı, iki yan kenarlarda üzerleri tonoz örtülü revaklar bulunan tipik Selçuklu medrese planına sahiptir. Tıp medresesi olarak kullanılan eserin taş kapısı, dönemin taş işlemeciliğini yansıtan giriş detaylarının güzelliğiyle ünlüdür. Amasya'da İlhanlı Dönemi'nden günümüze ulaşan tek eserdir.

AMASYA'NIN MİLLİ MÜCADELEDEKİ ÖNEMİ

19 Mayıs 1919'da Samsun'da başlayan Milli Mücadele Hareketi, 12

Saraydüzü Kışla Binası

Haziran 1919'da Mustafa Kemal'in Amasya'ya gelmesi ile hız kazanmıştır. Kurtuluş mücadelemizin ilk planları burada hazırlanmış, 22 Haziran 1919'da yayımlanan Amasya Tami-mi ile "Hâkimiyet, kayıtsız ve şartsız milletindir" prensibi ilk defa, "Mil-letin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır" şeklinde tüm yurda buradan duyurulmuştur.

AMASYA SARAYDÜZÜ KIŞLA BİNASI MİLLİ MÜCADELE MÜZESİ VE KONGRE MERKEZİ

Atatürk'ün 12 Haziran 1919'da silah arkadaşlarıyla birlikte Amasya'ya ge-lerek 22 Haziran 1919 tarihinde ulusal egemenliğe dayanan, tam bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerini oluşturan Amasya Genelgesi'ni yayınladığı Saraydüzü Kışlası, 1944 yılında meydana gelen toprak kayması nede-niyle hasar görmüş; bina, daha sonra tamamen yıktırılmıştır.

Türkiye tarihi açısından önem arz eden bu binanın tipkısının yeniden inşa edilmesi için Amasya Saraydüzü Kışla Binası Kültür Merkezi ve Milli Mücadele Müzesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Amasya Valiliği ile yapılan ortaklaşa çalışmalar so-

nucunda tamamlanarak 12.06.2009 tarihinde açılmıştır.

2021 yılında binada yapılan resto-rasyon çalışmalarının ardından şu anda Amasya İl Halk Kütüphanesi olarak kullanılmakta olup son katında Milli Mücadele Salonu yer almaktadır. Cumhuriyet Dönemi'ne ait eserler ve bazı belgelerin sergi-lendiği bir merkez olmasının yanı sıra çeşitli etkinliklerin düzenlendiği bir kültür merkezi olarak da kullanıl-

maktadır. Mustafa Kemal'in Amas-ya'ya gelişi ve Culustepe Mevkii'nde heyetle karşılaşma anı 12 adet bal mumu heykelle canlandırılmıştır.

"ŞEHZADELER ŞEHİRİ AMASYA"

Osmanlı Dönemi'nde önemli şehir-leri arasındaki yerini koruyan Amas-ya, yıllarca pek çok şehzadenin ilk valilik yaptıkları bir sancak olma özelliğini de korumuştur. Osmanlıyı zirveye taşıyan padişahların Amas-ya'da doğmuş ve şehzadeliklerinin burada geçmiş olması sebebiyle bu kent "Şehzadeler Şehri" olarak ün yapmıştır.

Yıldırım Bayezid

1. Murad'ın oğlu olan Yıldırım Ba-yezid, 1386 yılında Amasya'yı Os-manlı sınırları içine almış, 1389'da da Amasya Valiliğine atanmış, aynı yıl Osmanlı tahtına davet edilmiştir.

Çelebi Mehmed (I. Mehmed)

Yıldırım Bayezid'in oğlu Çelebi Meh-med, babasından sonra Amasya Valisi olarak tayin edilmiştir. 1402 Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilen ve dağılan Osmanlı Devleti'ni Amas-ya'daki dirayetli yönetim anlayışı ile bir anlamda yeniden kurmuştur.

II. Murad

1404 yılında Amasya Sarayı'nda doğmuştur. 1415'te 11 yaşındayken Amasya Valiliğine atanmıştır. Babası Çelebi Mehmet'in 1421 yılında vefatı ile birlikte tahta davet edilmiştir.

Fatih Sultan Mehmed (II. Mehmed)

Kardeşi Şehzade Ahmed'in Amasya Valiliği sırasında ölümü (1438) üzerine yerine atanan Şehzade Mehmed, bu görevini bir yıl kadar sürdürmüştür.

Sultan II. Bayezid

1454 yılında 7 yaşındayken Amasya'ya vali olarak gönderilen Şehzade Bayezid, 27 yıl bu görevde kaldıktan sonra 1481 yılında Osmanlı tahtına padişah olarak gitmiştir.

Yavuz Sultan Selim (I. Selim)

Amasya Valisi Şehzade Bayezid'in (II. Bayezid) oğludur. 1470'te Amasya Sarayı'nda doğmuş, 11 yaşına kadar babasının yanında Amasya'da eğitim almış ve 1481'de Trabzon'a vali olarak tayin edilmiştir.

III. Murad

II. Selim'in oğludur. 1566'da Amasya Valiliğine tayin edilmiş olup, yaklaşık bir yıl bu görevinde kalmıştır. Amasya'da valilik yapan son şehzade olmuştur.

ŞEHZADELER MÜZESİ

Amasya şehzadeler şehridir. 1389'da Osmanlı egemenliğine giren Amasya, bu tarihten itibaren Osmanlı'yı idare edecek sultanların yetişmesi

Şehzadeler Müzesi

için Şehzadelerin Vali veya Sancak Beyi olarak gönderildiği en önemli merkezlerden biri olmuştur. Osmanlı sultanlarının en tanınmış simaları Amasya'da yetişmişlerdir. Müze binası 19. yy. Amasya sivil mimarisinin seçkin örneklerinden biridir. 2007 yılında Amasya Valiliği tarafından aslına uygun olarak inşa edilmiştir.

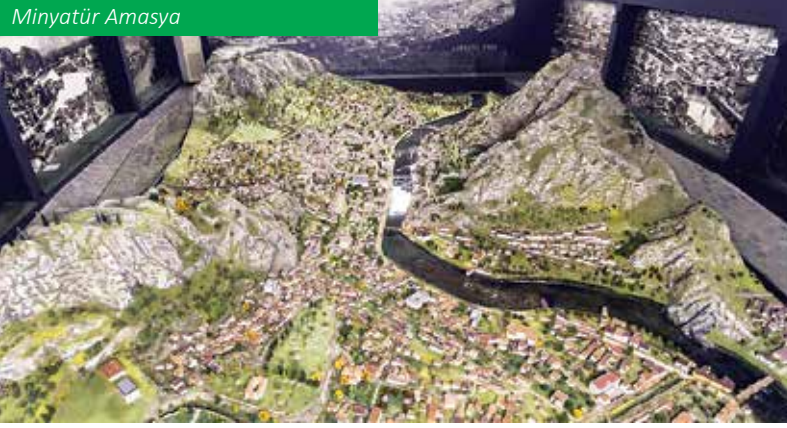
SULTAN II. BAYEZİD KÜLLİYESİ

Sultan II. Bayezid adına 1486'da Amasya Valisi Şehzade Ahmed tarafından; cami, medrese, imaret, şadırvan ve çeşmeden müteşekkil külliye olarak yaptırılmıştır. İki büyük kubbe ile örtülü olan caminin

Sultan II. Bayezid Külliyesi

Minyatür Amasya

mihrap, minber ve taç kapısı beyaz mermerden özenli bir biçimde yapılmıştır. Eser, Osmanlı mimarisinin karakteristik yapıları arasında yer almaktadır. Pencere kapaklarının ahşap kanatları 15. yüzyıl künde-kari sanatının en güzel örneklerindendir. Cami; batısında, U planlı revaklı açık avlulu, 18 küçük odası bulunan medresesi, doğusunda L planlı imareti bulunmaktadır.

MİNYATÜR AMASYA

1914, Amasya Kent Merkezi'nin 1915 yılındaki büyük yangın öncesindeki durumunu gösteren bir kent modelidir. 1/150 ölçeğinde Türkiye'nin kent ölçeğinde en büyük maketi olarak Amasya İl Özel İdaresi tarafından yaşama geçirilen eser, şehir merkezinin tamamını yansıtmayla da özgün bir yere sahiptir.

HALİFET GAZİ KÜMBETİ

Danışmend Emiri Halifet Gazi adına 1225'te yaptırılmıştır. Halifet Gazi'nin mezarı üzerinde Roma Dönemine ait Eros figürlü, akroterli ve girland bezemeli bir mermer lahit bulunmaktadır.

GÖKMEDRESE

Amasya Valisi Seyfeddin Torumtay tarafından 1267'de yaptırılmıştır. Cami, türbe medrese ve fonksiyon-

lu tipik bir Selçuklu eseridir. Kümbet üzeri mavi (turkuaz) çinilerle süslediği için külliye Gökmedrese adı verilmiştir.

TORUMTAY KÜMBETİ

Amasya Valisi Seyfeddin Torumtay için 1278'de, dikdörtgen planlı, iki katlı olarak kesme taştan yaptırılmıştır. Güney cephesi Selçuklu taş işçiliğinin en güzel örneklerini sergilemesi açısından bu kümbet de ilimizin anıtsal eserleri arasındadır.

ŞİRVANLI İSMAİL TÜRBEİ

Sadrazam Şirvanizade Mehmed Rüştü Paşa tarafından, 1870 yılında babası İsmail Siraceddin Efendi için yaptırılmıştır. FOTO53

BÜYÜKAĞA MEDRESESİ

Sultan II. Bayezid'in Kapı Ağası Hüseyin Ağa tarafından 1488'de yaptırılmıştır. Osmanlı medrese mimarisinde, tertip ve plan şeması bakımından ender görülen sekizgen planlıdır.

GÜMÜŞLÜ CAMİ

Gümüşlüzade Taaceddin Mahmud Çelebi tarafından, 1326'da kesme taştan yaptırılmıştır. Kare plan şemasına sahip olan eser, ahşap kubbe ile örtülüdür.

Halifet Gazi Kümbeti

Gökmedrese

Torumtay Kümbeti

Şirvanlı İsmail Türbesi

Büyükağa Medresesi

Gümüşlü Cami

BURMALI MİNARE CAMİ

Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında Vezir Ferruh ve kardeşi Haznedar Yusuf tarafından 1243 tarihinde yaptırılmıştır. Ahşap minberi kitabelidir. "Mahkeme Cami" olarak da bilinmektedir.

Burmali Minare Cami

ÇİLEHANE CAMİ

Yakup Paşa tarafından 1413 yılında yaptırılmıştır. Dikdörtgen plana sahip eserin, beden duvarları moloz taştan inşa edilmiş olup, zaviye ve tekke olarak kullanılmıştır.

Çilehane Cami

BAYEZİD PAŞA CAMİ

Amasya Emiri Bayezid Paşa tarafından 1414 yılında yaptırılmıştır. Ters T plan şemasına sahip zaviyeli camilerdendir. Son cemaat mahallini çevreleyen mermer üzerindeki geometrik süslemeler, dikkat çekici özellikleri arasında yer almaktadır.

Bayezidpaşa Cami

YÖRGÜÇ PAŞA CAMİ

II. Murad'ın vezirlerinden Yörgüç Paşa tarafından 1428 yılında yaptırılmıştır. Ters T planı olan eserin, dış duvarları kesme taştandır.

Yörgüçpaşa Cami

MEHMET PAŞA CAMİ

Sultan II. Bayezid'in vezirlerinden Mehmet Paşa tarafından 1486'da yaptırılmıştır. Sade mimarisinin aksine, som mermerden çok sanatlı biçimde işlenmiş minberi, mermer işlemeciliğinin en nadide örneklerini yansıtmaktadır.

ŞAMLAR AYASAĞA CAMİ

Sultan II. Bayezid'in Kapı Ağası Ayas Ağa tarafından 1495'te yaptırılmıştır. Kare planlı ve tek kubbeli olan

Şamlar Ayasağa Cami

caminin, beden duvarları moloz taştan örülmüştür. Bir ucu kısa olan U planlı cami avlusunu üç taraftan medrese odaları çevirmektedir.

ŞİRVANLI (AZERİLER) CAMİ

Karabağlı Şeyh Hacı Mahmud Efendi tarafından Azerbaycan'ın Şirvan kentinden toplanan yardımlarla yapımına 1876'da başlanmış, 1895'te bitirilmiştir. Kare planlı caminin, kuzey cephesinde dört sütunlu ve üç kemerli son cemaat yeri bulunmaktadır.

TAŞHAN

1699'da Amasya Mutasarrıfı Rahtuvan Mehmet Paşa yaptırmıştır. Bina,

Şirvanlı (Azeriler) Cami

Mehmetpaşa Cami

Taşhan

Mimar Mehmed Kalfa tarafından dik-dörtgen planlı, iki katlı ve 34 odalı inşa edilmiştir. Beden duvarları, kesme taş ve tuğladan örülmüş olup, giriş kapısı üzerinde iki satırlık kitabesi vardır.

AMASYA KÖPRÜLERİ

Dört bir yanı yüksek kayalıklarla çevrili bu şehre hayat kaynağı olan Yeşilırmak, vadi boyunca şehri ikiye böldüğünden asırlar boyu her iki yakayı birleştiren ve her biri bir medeniyetin izlerini taşıyan köprüler, birer mimarlık abidesi olmanın yanında geçmişle günümüz arasındaki nostaljik bağların sembolü gibidir.

MUSTAFA BEY HAMAMI

Yörgüçpaşazade Mustafa Bey tarafından 1436'da yaptırılmıştır. Büyük

bir kubbe ile örtülü soğukluğu, üç küçük kubbe ile örtülü ılıklığı ve sıcaklığı vardır.

KUMACIK HAMAMI

1494'te Kapıağası Ayas Ağa tarafından yaptırılmıştır. Bir büyük kubbeli soyunmalık, iki küçük kubbeli sıcaklık ve ılıklikten müteşekkildir.

ÇEŞMELER

Selçuklu ve Osmanlı dönemi su kültürünün mimari öğeleri olan çeşmelerin en güzel örnekleri Hatuniye, Üçler, Şamlar ve Sofular mahallelerinde görülmektedir.

AMASYA YALIBOYU EVLERİ

Anadolu'da Neolitik dönemden günümüze kadar gelen süreç içerisinde, konut mimarisini incelediğimizde Amasya'nın kendine özgü bir mimari geleneğe sahip olduğu görülür. Türklerin Anadolu'ya geldikten sonra geliştirdikleri konut tipleri

Mustafa Bey Hamamı

Kumacık Hamamı

Çeşmeler

Yalıboynu Evleri

görölmektedir. Hımiş yapı tekniğı (ahşap çatkı arası kerpiç dolgu) sık kullanılmıştır. Ahşap kültürünün doğıal yapısı gereğı fazla uzun ömürlü olmayışı Selçuklu ve Erken Dönem Osmanlı evleri günümüze kadar ulaşmamıştır.

Hatuniye Mahallesi, Hazeranlar Sokak ve Yeşilirmak kıyısı "Amasya Yalıboynu Evleri"ni görmek için ideal mekânlardır.

HAZERANLAR KONAĞI

Yeşilirmak sahil şeridinde, Roma Dönemi kale surları üzerinde yer alır. 19. yüzyıl sivil mimarlık örneğı yapılar arasında özel bir yeri ve önemi olan konak, 1865'te Defterdar Hasan Talat Bey tarafından yaptırılmıştır.

Hazeranlar Konağı

SAAT KULESİ

1865 yılında Amasya Valisi Ziya Paşa tarafından yaptırılmıştır. Şubat 1940'da, yeni köprü (Hükümet Köprüsü) yapılırken, yenisini yapırma düşüncesiyle yıktırılmış, yeni Saat Kulesi'nin yapımına 25 Mayıs 2001'de başlanmış, 18 Haziran 2002'de hizmete açılmıştır.

SOFULAR MAHALLESİ

Halk arasında Beyler Sarayı ya da Saraydüzü olarak anılmakta olan mevkii, Danişmentliler'den itibaren sultanların ve komutanların ikamet yeri olarak kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca Sultan Çelebi Mehmet'in Amasya sancak beyliği sırasında, 1398 tarihinde buraya büyük bir saray yaptırılmış ve böylelikle bu mevkii Beyler Sarayı ya da Saraydüzü olarak anılmaya başlanmıştır.

Hazeranlar Konağı

Saat Kulesi

Sofular Mahallesi

Boraboy Gölü

BORABOY GÖLÜ

Bir doğa harikası olan Boraboy Gölü, Taşova ilçe sınırları içinde yer alır. İl merkezine 63 kilometre ve Taşova

ilçesine 15 kilometre mesafededir. Denizden 1050 metre yükseklikte bir krater gölü olarak bilinmesine karşın, aslında küçük bir akarsuyun etraftan gelen yıkıntılarla tıkanması sonucu oluşmuş, doğal bir set gölüdür.

AMASYA'NIN İNSAN HAZİNELERİ

Strabon

Dünyaca ünlü coğrafyacı ve tarihçidir. Amasya'da doğmuştur. İyi bir öğrenci görmüştür. Amasya'dan ayrılıp birçok yer gezmiş, Roma'da uzun yıllar kalmıştır. Tarih, coğrafya, felsefe konularında çalışmış, bilgi toplamış ve eserlerini yazmıştır. Amasya'ya dönmüş ve hayatının geri kalan 26-27 yılını 'benim memleketim' dediği Amasya'da geçirmiştir.

Sabuncuoğlu Şerefeddin

1385'te Amasya'da doğan Sabuncuoğlu Şerefeddin 17 yaşından itibaren tıp alanında kendini yetiştirmiş ve Darüşşifa'da 14 yıl hekimlik yapmıştır. 1465'te 'Kitabu'l Cerrahiyyeti'l Haniyye' adlı, içinde konularla ilgili bolca minyatürün bulunduğu bir tıp kitabı hazırlayarak Fatih Sultan Mehmed'e ithaf etmiştir. Bu kitaptan dünyanın prestijli tıp fakültelerinde günümüzde de yararlanılmaktadır.

Strabon

Mihri Hatun

Ben umardım ki seni yar-ı vefadâr olasın

Ne bileydim ki seni böyle cefakâr olasın

İlk kadın divan şairimiz olan Mihri Hatun 1460 yılında Amasya'da doğmuştur. Asıl adı Mihrinnisa (kadınlığın güneşi) veya Fahrünnisa (kadınlığın övücü) olarak bilinir. Kadı olan babası Yahyazade Mehmet ona "Mihri" mahlasını uygun bulmuştur.

II. Bayezid'in üçüncü oğlu Şehzade Ahmed Amasya'da vali iken ilim ve şiir meclisleri kurmuş ve bu meclis-

Mihri Hatun

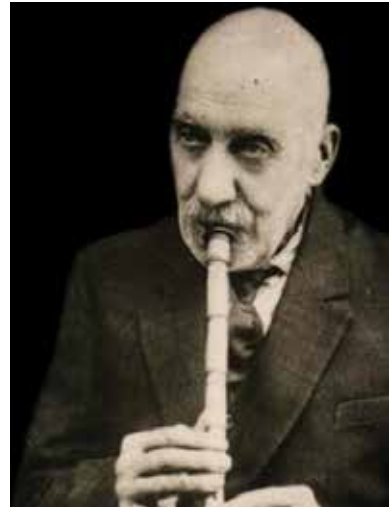
lerde Mihri Hatun da bulunmuştu; bu da kendisinin o dönemde saygı duyulan ve takdir edilen bir şair olduğunu gösterir.

Giriftzen Asım Bey

Cânâ rakib-i handân edersin / Ben bi nevayı giryân edersin

Bigânelerle ünsiyyet etme / Bana cihânı zindân edersin

Klasik Türk müziğinde nefesli sazlar arasında yer alan neyin bir türü olan girift üflemekte devrinin en başarılı icracısıdır.

Giriftzen Asım Bey

Sabuncuoğlu Şerefeddin

Amasya'da "Amasya Musiki Cemiyeti" adı altında çalışmalarına hız kazandırdı ve çok sayıda müzisyen yetiştirdi. Bu sırada eşi vefat etti. Asım Bey Amasyalı dostlarının yardımlarıyla Lütfiye Hanım ile evlendi. 20 yıl Amasya'da kaldı.

İrfan Özbakır (Bestekar)

1926 yılında Amasya'da doğdu. Baba mesleği olan bakır işleri ile ilgilenmesini ve ailenin en büyük evladı olarak işin başına geçmesini istiyorlardı. Fakat İrfan ÖZBAKIR gönlünden bağlı olduğu Türk sanat musikisinde kalmayı tercih etti.

İstanbul'da vatani görevini yaparken, zamanın ünlü isimlerini yakından tanıma imkânı buldu. İstanbul Belediye Konservatuarını bitirdi. Bu dönemde M. Nurettin SELÇUK, Şefik GURMERİC, Cavit ONGUN, Kemal GÜRSES gibi çok değerli hocalarla çalışarak usul, makam, nazariyat, edebiyat, solfej ve repertuar dersleri aldı. İkinci musiki aleti olarak udu seçti ve kendi çabası ile öğrendi.

Hüsnühat

Selçuklular Döneminde Yakutü'l Mustasımi ile başlayan hat sanatı

İrfan Özbakır

tının ustaları, Osmanlı yönetimine de kendilerini kabul ettirmişlerdir. Hüsnühat ve hattatlık mektebi Amasya'da şekillenerek, Anadolu hattatlarının piri Yahya-yı Rumi ile gelecek nesillere aktarılmıştır. Hat sanatındaki üslup anlayışı Amasya hat ekolünden yola çıkılarak, 15. yüzyılda Şeyh Hamdullah ile zirveye taşınmıştır.

Hüsnühatın Şahikası; Şeyh Hamdullah

Amasya'da doğmuş, 1526'da İstanbul'da vefat etmiştir. Hat sanatının geliştirilmesinde, Sultan II. Bayezid'in büyük desteğini görmüştür. Yazı, Şeyh Hamdullah'ın elinde en güzel şeklini almış, fonksiyonel ve dekoratif bir sanat olarak en yüksek mevkiye ulaşmıştır. İslam yazı sanatında, bugüne kadar verdiği eserlerin bir eşi daha ortaya konulamamıştır. Türk-İslam Sanatları içerisinde yer alan hüsn-i hat sanatına yön verenlerin başında kabul edilen "Reis-ül Hattat" (Hattatların reisi) Amasyalı Şeyh Hamdullah'ın adının verildiği müzede hat sanatının örnekleri sergilenmektedir.

AMASYA'DA HAT, TEZHİP, MİNYATÜR (TÜRK SÜSLEME SANATLARI)

Amasya güzel yazı üstatları ile de ünlenmiş yüksek düzeyde bir kültür ve sanat merkezi haline gelmiştir.

Şehzadelerin yüksek himayeleri, ilim ve sanat faaliyetlerine bizzat katılmaları ile Amasya dini ilimler,

Şeyh Hamdullah

felsefe, tıp, tasavvuf, şiir, musiki ve hüsnühat alanlarında kaynak ve mektep haline gelmiştir.

Özellikle Fatih Devrinde Şehzade 2. Bayezid'in Amasya Valiliği sırasında faaliyet gösteren "Amasya Mektebi" 13. yüzyılda ismini duyurmuş Yakut'el Mustasımi'den sonra 15. yüzyılda yepyeni bir ekol olarak Şeyh Hamdullah'la Türk hat sanatının zirveye çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Sanat tarihi literatüründe hat, tezhip, minyatür sanatında İstanbul'dan başka Edirne, Bursa, Konya ve Amasya ekollerinin birbirinden farklı ve kendisine has karakteri olduğu örnekleri ile ortaya konmuştur.

AMASYA ERHANI GÜMÜŞ İŞLEME SANATI

Adını, hat ve tezhip sanatının en ince detaylarını altı ayrı teknik kullanarak gümüş üzerine işleyen Erhan ŞİMŞEK'ten almıştır.

İlk aşamasından bitimine kadar tamamen elde yapılan bu sanat dünyada sadece Erhani tekniğine ait 6 farklı buluşla yapılmaktadır. Makas, ege, zımpara, bıçak, şimşir kalemler gibi yapımında kullanılan malzemeler el işçiliğinin değerini bir kat daha artırmaktadır.

SEMAVER

Yöre insanının çay içme alışkanlığı nedeniyle, teneke, pirinç ve bakır semaver yapımı pratik olarak gelişmiştir. İlimize gelen yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çektiğinden, kentten ayrılırken hatıra olarak gördüğü hediyelik eşyalar arasında semaver ilk sıradadır.

AMASYA ELMASI

Ülkemiz dünyanın önde gelen elma üreticileri arasında yer alır. Elma

üretimi için son derece elverişli iklim koşullarına sahip olan Ülkemiz uzun tarihsel süreç içinde çok geniş bir çeşit ve tip zenginliğine, dolayısıyla büyük bir elma gen potansiyeline sahip olmuştur.

Amasya Elmasının; üstün kaliteli, kırmızı renkli, kendine özgü hoş kokulu ve sert-beyaz etli, adi muhafaza koşullarında bile uzun süre dayanabilmesi gibi olumlu özellikleri bulunmaktadır.

BAMYA

Halk arasında bamya, yemeklerin sultanı olarak adlandırılır. Bamya çeşitleri arasında "Sultani Bamya" olarak adlandırılanı ise lezzeti, kalitesi bakımından "bamyaların sultanı" olarak nitelendirilir.

Yeşilırmak vadisinin mümbit arazisi ve ikliminde yetişen ve ismi Amasya ile özdeşleşen Misket Elmasının yanında bamyası tarihten bu güne şehrin önde gelen iki simgesi durumundadır.

1402 Ankara Savaşı sonrası Fetret Devrini Amasya'da vali olarak geçiren Şehzade Çelebi Mehmet, Osmanlı Birliğinin yeniden kurulması ile ilgili çalışmalarını yürütürken,

düzenli ve güçlü bir orduya sahip olmanın önemini göz önüne alıp, birliklerini bugünkü Yedikır mevkiinde atıcılık ve savaş teknikleri üzerine talimlerini yaptırmıştır. Bu eğitimler sırasında karşıt kuvvetler anlamında Merzifon "Lahanacılar", Amasya ise "Bamyacılar" olarak adlandırılmış olup, daha sonra Türk spor tarihinde bu tür antrenmanlarda oluşturulan rakip takımlardan birine lahanacılar, diğerine bamyacılar denilmesi gelenek olmuştur. Hatta İstanbul Okmeydanı'nda yer alan tarihi menzil (rekor) taşlarının üstlerine lahana, bamya figürleri işlenmiştir.

